

Ivan Cankar : Martin Kačur

Martin Kačur je učitelj, ki so ga prestavili iz Kotline v Zapolje. Bil je mlad in imel polno načrtov. Ko je v gostilni čakal poštni voz, da bi se odpeljal na novo službeno mesto, k njemu prisede zapoljski zdravnik. Pripoveduje mu o življenju v Zapolju, kjer gospodarita župan in župnik. Zdravnik je Martinu še povedal, da naj ne misli, da bo izobraževal ljudstvo, da se bo poroči, ustanovil pevsko društvo, hodil v družbo, prepeval in pesnikoval. Namreč Zapolje je prekleto in ni hujšega kraja na tem svetu.

Ko je Martin prišel v Zapolje, se je v gostilni preoblekel in šel obiskati ljudi, ki so v tej vasi nekaj pomenili. Najprej je obiskal župana, nato je obiskal še župnika. Župnik se je do Martina obnašal vzvišenega in nezaupljivega. Z Martinom je bil prijazen samo nadučitelj, edini ki se mu je zdel že celo preveč prijazen.

Martin se je naselil v sobi prejšnjega učitelja. Večkrat je obiskal Siterjevo Minko v Bistri. V tej vasi je želel ustanoviti bralno društvo. Vendar mu je zdravnik rekel naj neha razmišljati o bralnem društvu in tudi Minke naj raje ne obiskuje več.

Martin in zdravnik odideta v gostilno Mantovo, kjer so se zaradi ustanovitve bralnega društva tam zbrali tudi kmetje in delavci. Kačur je imel govor, s katerim je zanetil prepir, potem pa še pretep. Zaradi tega se je mogel zagovarjati pri nadučitelju, župniku in županu. Poleg vsega pa ga je zapustila še Minka, ker je bila zmenjena z drugim.

Potem je šel Kačur učiti v Blatni dol, saj je učitelj pred njim je napravil samomor. Kačur je kmalu spoznal tamkajšnje ljudi. Župan je bil krčmar, ki ni maral šole, občinski tajnik Grajžar pa sam sebi pripoveduje smešnice. Župnik je bil nekaj posebnega – pri nedeljski maši je pridigal o Martinu in dajal nasvete njemu in staršem in ga povabil na kosilo. Martin je na tem kosilu spoznal, da je župnik pravi kmet. Župnik je že 20 let živel v Blatnem dolu in misli, da če se je on moral privaditi temu življenju, se mu bo mogel tudi Martin, če bo hotel v miru živeti.

Od župnika je Martin odšel v krčmo na kraju vasi, kjer je spoznal krčmarjevo rejenko Tončko in se z njo kasneje tudi poročil. Vendar Martin po poroki spozna, da Tončke ne ljubi in spozna, da je njegovo življenje prazno.

Martin je v Blatnem dolu živel 10 let. Žena, župan in župnik so mu rekli, da nima nobenega smisla izobraževati ljudi. Nekdo, ki je želel izobraževati ljudi je obležal s preklano lobanjo.

Martin se začne prepirati s svojo ženo, zato začne piti, da pozabi svoje dolžnosti. Prosil je za premestitev, vendar mu nikoli ne ugodijo.

Po nekaj letih Martina prestavijo v večjo vas Laze, kamor se preseli z ženo in tremi otroki. Misli da je, tam lepše živeti, in da se bosta z ženo končno razumela, vendar ni bilo tako. Tončka je začela Martina varati, začela se je ličiti, hoditi po plesih in hoditi z drugimi moškimi.

Martin pa je postal vse bolj depresiven, tolažbo je našel pri najmlajšemu sinu Lojzetu, ki je bil šibak in zaostal. Imel je še starejšega sina Toneta, ki mu za očeta ni bilo mar in hčerko Francko.

Martina je najbolj prizadelo, da so Ferjana imenovali za nadučitelja, zato se v gostilni skregata in na koncu prepira Martin Ferjanu vrže kozarec v glavo. Pred Božičnimi počitnicami je Ferjan opomnil Martina zaradi pijančevanja. Vendar to noč se mu življenje popolnoma sesuje, kajti umre mu je sin Lojze. Celo noč je bil pri njemu, žena pa se je v sosednji sobi zabavala z ljubimcem. Zato se Martin se skrega z ženo in nažene njenega ljubčka. Ko sin Tone za božič pride domov mu Martin pove še nekaj življenjskih naukov, potem pa odide. Ko hodi po cesti, pade v obcestni jarek in zmrznil.

MNENJE

Zgodba mi j všeč, saj me preseneča da se ljudje v vaseh ne želijo izobraževati. Ljudi oz. učitelje tako kot je Martin, zavračajo njegovo znanje in pomoč in ga izženejo iz vasi. Martin pa se kljub temu trudi in ne posluša drugih ljudi. Tudi kasneje ko se poroči, se trudi za svoj zakon, medtem ko ga njegova žena Tončka vara. V življenju ni vedno vse krasno, zato včasih ni vredno biti predober do ljudi ki tega ne vračajo.